

Vezirköprü yöresinin kültürel mirası susuz bezi *Susuz cloth, the cultural heritage of Vezirköprü region*

Büşra KARAHASAN^{1*}, Sevim ARSLAN²

¹ Moda ve Tekstil Tasarımı, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arel Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

busra.gece@hotmail.com

² Geleneksel Türk Sanatları, Güzel Sanatlar Fakültesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

sevimars@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 30.10.2023

Bölüm/Section: Güzel Sanatlar/Moda ve Tekstil
Tasarımı

Kabul Tarihi/Accepted: 06.12.2023

Araştırma Makalesi/Research Article

Özet

Susuz bezi dokuması Samsun ilinin Vezirköprü ilçesine ait olan geleneksel bir dokuma kültürüdür. Bu dokuma kültürünün gelecek kuşaklara aktarılıp yaşatılabilmesi ve sürdürülebilirlik kapsamında yeni kullanım alanlarının açılmasını sağlamak amacıyla Susuz bezi dokumasının teknik özellikleri incelenerek, dokumada kullanılan yöresel motifler analiz edilmiştir. Yöresel motiflerle tasarlanan özgün kumaş ve çağdaş giysi tasarımları yapılan çalışmadaki araştırılan ve çözümlenen kısımları içermektedir. Çalışma kapsamındaki bilgiler literatür taraması yapılarak kitap, tez, makale, arkeolojik buluntular ve görsellerden oluşturulmuştur. Ayrıca internet, yerel gazete ve dergilerden incelemeler yapılmıştır. Literatür çalışmasının yanı sıra saha (alan) çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın tasarım sürecinde, betimsel yöntem kapsamında çalışma metodu uygulanmıştır. Yapılan araştırmalar ve çalışmalar sonucu tasarlanan ve dokuması yapılan kumaşlar, çağdaş kadın giysisi alanında sürdürülebilirlik anlamında yeni alanların açılmasına olanak sağlayacak proje önerisi geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dokuma, susuz bezi, yöresel motifler.

Abstract

Susuz cloth weaving is a traditional weaving culture belonging to Vezirköprü district of Samsun province. In order to ensure the transfer of this weaving culture to future generations and to open new areas of use within the scope of sustainability, the technical characteristics of Susuz cloth weaving were examined and the local motifs used in weaving were analysed. The original fabric and contemporary garment designs designed with local motifs include the parts researched and analysed in the study. The information within the scope of the study was created from books, theses, articles, archaeological finds and visuals by reviewing the literature. In addition, the internet, local newspapers and magazines were analysed. In addition to the literature study, a field study was also carried out. During the design process of the research, the study method was applied within the scope of the descriptive method. As a result of the research and studies, a project proposal has been developed that will allow the fabrics designed and woven to open new areas in terms of sustainability in the field of contemporary women's clothing.

Keywords: Weaving, susuz cloth, local motifs.

¹ Bu makale Büşra Karahasan'ın "Susuz Bezi Dokumasının Güncel Kullanımı ve Sürdürülebilirliği" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

* Yazışılan yazar/Corresponding author: Büşra KARAHASAN

¹ orcid.org/0009-0001-1652-2159; ² orcid.org/0000-0001-8227-1012

DOI: <https://doi.org/10.56723/dyad.1383039>

1. Giriş

Dokuma sanatı, üretildiği bölgenin yaşam stilini ve geleneksel yapısını yansıtan kültürel öğelerden biridir. Dokunan ürünler ait oldukları yörenin yerel öz kimliğinin temsilcileridirler. Dokuma sanatı aynı zamanda duyguların dokuma tezgâhında şekillenerek anlatıldığı ve bu anlatım sonucu üretimin gerçekleştiği bir ifade biçimidir. Bir ihtiyacı karşılayabilmek için ortaya çıkan dokuma eylemi, sürekli gelişim gösteren teknoloji ve değişen sanat anlayışı ile zaman içerisinde estetik ve teknik bir özellik kazanmıştır. El sanatlarının geleneğe bağlı bir özellik taşıması, gerek geçim kaynağı gerekse bir uğraş olarak meşgul olunması gibi birçok yönü vardır [1]. Susuz bezi dokuması geleneksel dokuma kültürü içerisinde yerel halk tarafından varlığı sürdürülmeye çalışılan bir dokumadır. Bu dokuma kültürünün gelecek kuşaklara aktarılıp yaşatılabilmesi için kayda alınıp çalışmalar yapılması son derece önem arz etmektedir. Bu amaç doğrultusunda “Susuz Bezi Dokumasının Güncel Kullanımı ve Sürdürülebilirliği” başlıklı tez çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada amaç ve hedef; Susuz bezi dokuma türünün orijinal dokumalar üzerinden dokuma tekniklerinin, malzeme, motif ve kompozisyon özelliklerinin saptanması, kullanım alanlarına göre sınıflandırılması ile kayıt altına alınması ve sürdürülebilirlik bağlamında güncel kullanım alanları açan proje önerisi geliştirilmesidir.

Çalışma kapsamında ortaya konulan bilgiler literatür taraması yapılarak kitap, tez, makale, arkeolojik buluntular ve görsellerden oluşturulmuştur. Ayrıca internet, yerel gazete ve dergilerden incelemeler yapılmıştır. Literatür çalışmasının yanı sıra saha (alan) çalışması da gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın tasarım sürecinde, betimsel yöntem kapsamında çalışma metodu uygulanmıştır.

Geliştirilen proje, susuz bezinin teknik özellikleri incelenerek, dokumada kullanılan yöresel motiflerin orijinal yapılarına zarar vermeden, yeni tasarımlar ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöresel motiflerle tasarlanan özgün kumaş ve çağdaş giysi tasarımları, yapılan çalışmada araştırılan ve çözümlenen kısımdır. Tarihsel bir geçmişe sahip olan Susuz bezi dokumasının özgün yapısına zarar vermeden, sürdürülebilirlik kapsamında, moda sektöründe yeni kullanım alanlarının açılmasını öneren bu çalışma, aynı zamanda Susuz bezi dokuma kültürünü gelecek nesillere aktarmak adına öncü bir proje niteliğindedir.

2. Susuz bezi

Susuz bezi dokuması, Samsun ilinin Vezirköprü ilçesine ait olan bir dokuma türüdür. Vezirköprü yöresindeki dokuma eylemi, yapılan arkeolojik kazılar ve yüzey araştırmaları sonucu bulunan tezgâh ağırlıkları (Şekil 1), dokuma kültürünün Tunç Çağı’ndan beri süregeldiğini göstermektedir [2]. Vezirköprü yöresindeki Roma dönemine ait mezar taşlarında bulunan yün eğirmede kullanılan malzemeler, Adatepe ve Oymaağaç köylerinde yapılan araştırmalar, yöredeki dokumacılığın tarih öncesi çağlara dayandığını, yoğun bir şekilde dokumacılıkla ilgilendiklerini ve hem üretim hem de ticaretini yaptıklarını göstermektedir [3].

Şekil 1. Vezirköprü yöresinde bulunmuş antik tezgâh ağırlıkları [3]-[4].

Susuz Bezi dokumalarında hammadde olarak pamuk lifi kullanılmaktadır. Genel olarak zemin kullanılan malzemenin doğal rengidir. Desenlerde renkli iplikler kullanılmıştır. Bezayağı örgü tekniği kullanılan Susuz bezi dokumalarında desenler renkli atkı ipleri ile atkı takviyesi tekniğinde dokunmuştur. Desenleri oluşturan atkı iplikleri, motif alanları içerisinde çalışan takviye atkı iplikleri ile dokunmaktadır.

Dokuma işleminde ilk aşama çözüğü hazırlama işlemidir. Çözüğü; birçok sayıdaki ipliğin çözünerek tek bir sistem üzerinde toplanmasıdır. Çözüğü ipliklerinin, çözüğü levendine sarılıma işlemine çözüğü hazırlama denilmektedir [5]. Bu işlem için ilk olarak kullanılacak bobinler çağlık denilen çözüğü dolabına yerleştirilir (Şekil 2). Bobinlerden alınan uçlar, birbirlerine paralel iki çerçevedeki gücü telleri içerisinde ön ve arka şeklinde geçirilip alınarak çözüğü levendine aktarılır, bu işleme

apraza alma denilmektedir (Şekil 3). özgünün hazırlanma işlemi istenilen dokuma eni için gerekli tel sayısına ulaşıncaya kadar devam eder (1 cm de 12 tel). İşlem bittikten sonra özgü farklı ve kalın bir iplikle bağlanıp, apraza alma aparatından çıkartılır ve özgü levendine sarılır.

Şekil 2. özgü dolabı ve özgü levendi [6].

Şekil 3. apraza alma işlemi [6].

Dokuma hazırlık aşamasındaki bir sonraki aşama tahardır. Tahar, belli kurallar içerisinde özgü ipliklerinin gücü tellerinin gözlerinden ve tarak dişlerinden geçirilme işlemidir (Şekil 4) [5]. özgü iplikleri ilk olarak gücü tellerinin gözlerinden, sonrasında tarak diş boşlukları arasından geçirilir. Daha sonra geredreye yani dokuma kumaşının yapılıp sarıldığı bölüme sabitlenir.

Şekil 4. Gücü taharı ve tarak taharı [6].

Çözgü hazırlama, apraza alma, tahar planları ve çözgü levendine çözgü sarma işlemleri bittikten sonra dokuma işlemi için diğer aşamaya geçilmektedir. Bu aşamada önceden planlanan atkı desenleri için kullanılacak olan iplikler, ıkırıktaki masuraya sarılır (Şekil 5). Masuraya sarılan ipler mekik içine alınarak tezgâh üzerindeki mekik atma tertibatına yerleştirilir.

şekil 5. ıkırıktaki masuraya atkđ ipi hazırlama işlemi [6].

Dokuma işleminde dokumayı yapacak kişi tezgâhın tam ortasına oturur. Hazırlık aşamasında sarmış olduğu masurayı mekik içerisine yerleştirir, tezgâhın sağ tarafında bulunan mekik atma tertibatına yerleştirir. Atkđ ipinin ucu mekik boncuğunun deliğinden dışarı çıkarılıp, kenar kısımdan özgü ipliklerinden birine bağlanır. Dokuyucu sol eli ile tefeyi orta tarafından, sağ eli ile de kamının tutamağından tutar. Tefeyi öne doğru itip, pedallara bastđđı sırada ağızlık açılmış olur. Dokuma sırasında özgü ipliklerinin aşağı ya da yukarı hareket ettirilmesi sonucu özgü iplikleri iki gruba ayrılır. Atkđ ipliğinin geçmesi için burada oluşan üçgen şeklindeki boşluğa “ağızlık” adı verilmektedir (şekil 6). Pedallara bastđđı anda kamıyı hızla çekip, elinden bırakmadan tekrar yukarı çıkmasını sağlar. Bu sayede mekik, sol yuvaya geçmiş ve ilk atkđ ipi atılmış olur. Daha sonra dokuyucu tefeyi hızla kendine doğru çekip yapılan atkđyı sıkıştırır. Desenleri oluşturan atkđ iplikleri ise elle kontrol edilir ve motif alanları içinde çalışılır. Bu işlemler istenilen ölçü ve desene ulaşılana kadar devam eder.

şekil 6. Dokuma sırasında açılan ağızlık [6].

Dokuma tezgâhında istenilen uzunlukta kumaş dokunduktan sonra özgü iplikleri çerçevelerin önünden kesilerek, gücü gözlerinden ve tarak dişlerinden çıkarılır. Kumaş levendi düzgün bir şekilde döndürülerek levant üzerine bağlanmış olan özgü ipleri kesilir ve dokunan kumaş tezgâhtan alınır. Atkđ iplerinin sökülmemesi için kumaş uçlarındaki çözgüler bağlanır. Dokunan kumaşın son ütüşü yapđlır. Dokuma işlemi sonrası kenarlarda kalan ipler temizlenir.

Susuz bezi dokuma yüzeyinde yöreye ait olan tarak dişi, mühür, koyungözü, ay yarımı, zincir, baygın, ayna, gök kuşağı ve demir kırat motifleri işlenmektedir. Orijinal susuz bezleri incelendiğinde bu motiflerin; sarı, yeşil, kırmızı, turuncu, pembe ve mor gibi canlı renklerle oluşturulduğu görülmüştür. Dokumalar, bazen eyizlik bazen gündelik kullanım amaçlı yapılmaktadır [7]. Susuz bezi, göynek olarak isimlendirilen i kıyafetler, başörtü, sofra bezi, perde, çarşaf, masa örtüsü, çanta, şal, kravat, atkđ gibi ürünlerin üretiminde kullanılmaktadır (şekil 7).

şekil 7. Susuz bezi dokuması ile yapılan alışmalar [6].

3. Proje (Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları)

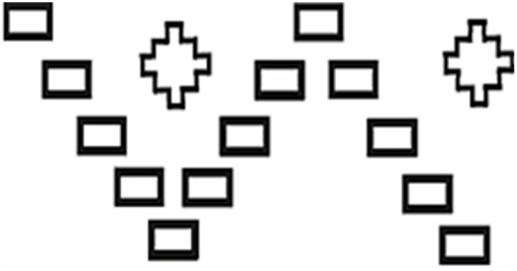

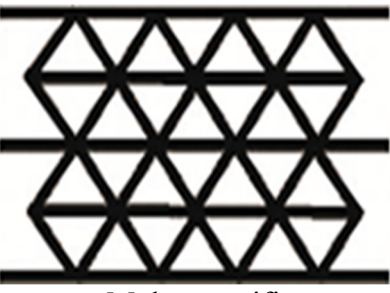
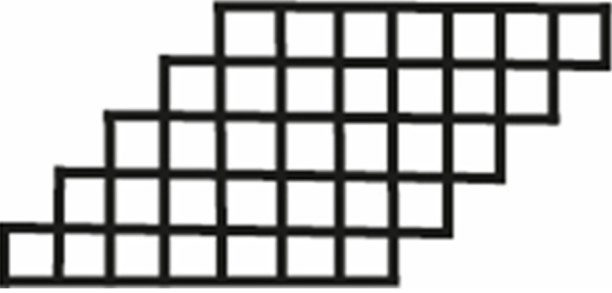

Susuz bezi ile yapılan araştırmalar sonucu bölgede yoğunlukla kullanılan ve ulaşılan yöresel motifler saptanmıştır. Bu motifler ise; demir kırat, koyungözü, zincir-baygın, ay yarımı, tarak dişi, mühür ve gökkuşağı motifi olarak adlandırılmışlardır (Tablo 1). Adlarını nasıl veya ne şekilde aldıkları tam olarak saptanamamakla birlikte yre halkından edinilen bilgilere göre nesnelere benzetme yoluyla edindikleri ne sürülmüştür.

Çalışma kapsamında bu yöresel motifler kullanılarak yeni on dört kumaş tasarımı yapılmıştır (Tablo 2-8). Bu tasarım sürecinde dikkat edilen husus ise Susuz bezinin özgün ve teknik yapısına zarar vermeyecek şekilde yapılmış olmasıdır. Yapılan yeni kumaş tasarımlarında bir veya birden fazla yöresel motif birbirleriyle kombine edilerek, renk ve görsel açıdan estetik bir grnmla yenilik kazanmıştır.

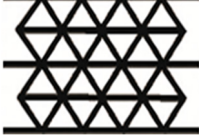

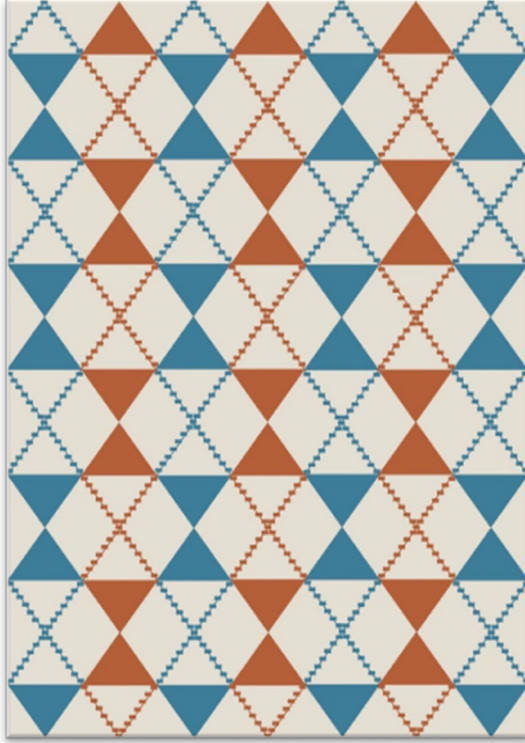

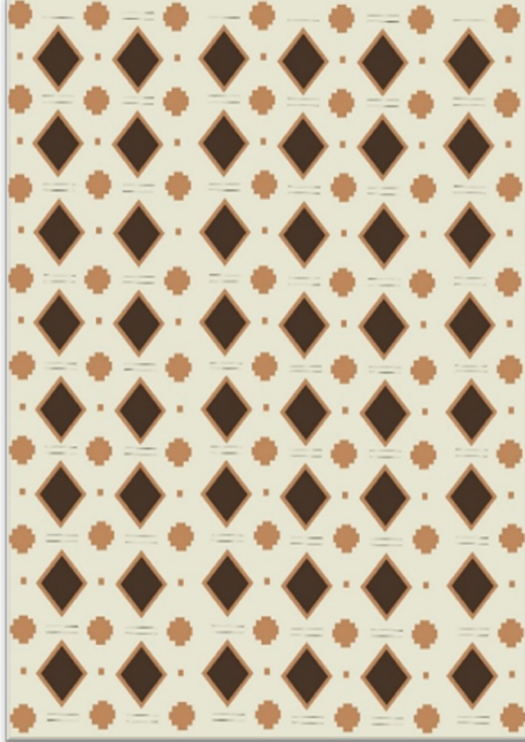
Çalışmanın uygulama bölümünde ise tasarlanan kumaş tasarımlarından iki farklı çalışma seçilerek, bu çalışmaların dokuma işlemi Vezirköprü Halk Eğitim Merkezi'nde özenle ve titizlikle gerçekleştirilmiştir. Dokuma sanayisindeki makineleşme, hammadde ihtiyaı ve yapılan ürünlerin pazarlanamaması bu dokumaya olan ilgiyi azaltmıştır. Değişen ve gelişen moda dünyasında bu geleneksel dokumaların kaybolmaması ve hak ettikleri değerleri yeniden kazanabilmeleri amacıyla, dokunan kumaşlardan ağdaş sürdürülebilir kadın giysileri tasarlanmıştır. Tasarlanan bu giysilerde kumaş desenleri de referans alınarak ve dokumanın özelliklerinden de faydalanılarak bir tasarım süreci gerçekleşmiştir.

Son dönemlerde adını sıklıkla duyduğumuz sürdürülebilirlik kavramı moda endüstrisi açısından önemli bir konumdadır. Sürdürülebilirlik, bir durum veya herhangi bir şeyin devam etmesini sağlamak anlamındadır [8]. Sürdürülebilirlik konusunda yapılan ilk tanım ise Brundtland Raporu'nda "Ortak Geleceğimiz" adlı raporda yer almıştır. Raporda sürdürülebilirlik kavramı, "bugünün gereksinimlerini gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini karşılamalarını engellemeyecek biçimde karşılayabilmektir" şeklinde geçmektedir [9], [10]. Moda da sürdürülebilirlik; ekolojik dengeye zarar vermeyen doğru malzeme seçme bilinci, geri dönüştürülebilir ürün kullanımı, eski malzemelerle yeni oluşumların var olması, tek giysiyle birden fazla değiştirilebilir kullanım şekli olarak ifade etmek mümkündür. Hızlı tüketim veya tüketim çılgınlığı, değişen moda akımları ve tüketicinin sürekli alım isteği üreticiyi doğru orantıda etkilemektedir. Bu kısır döngü ise ne yazık ki bize yaşanabilir bir dünya bırakmamakla birlikte yaşam kalitemize de zarar vermektedir. Kullanılan hammaddeden son aşamada elde edilen sonuca kadar yapılan çalışmalarda bu kavram dikkate alınarak sürdürülebilir moda anlayışı desteklenmiştir.

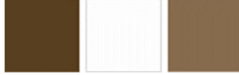

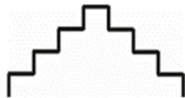

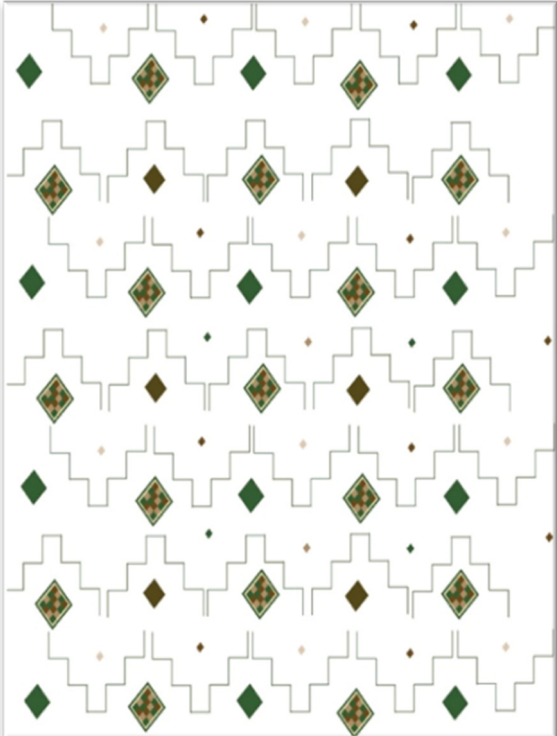
Tablo 1. Susuz bezinde kullanılan motifler.

 <p>Demir kırat motifi</p>	 <p>Koyungözü motifi</p>
 <p>Zincir, baygın motifi</p>	 <p>Ay yarım motifi</p>
 <p>Mühür motifi</p>	 <p>Gökkuşığı motifi</p>
 <p>Tarak dişi motifi</p>	

Tablo 2. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-1.

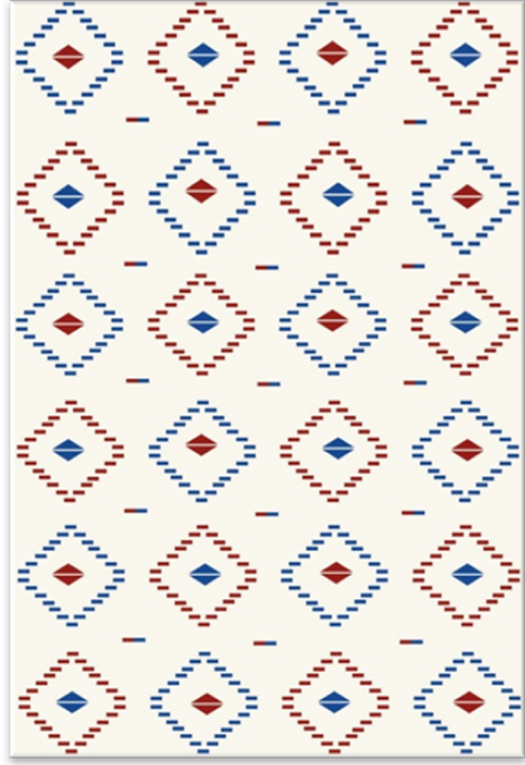

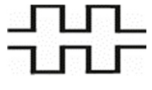

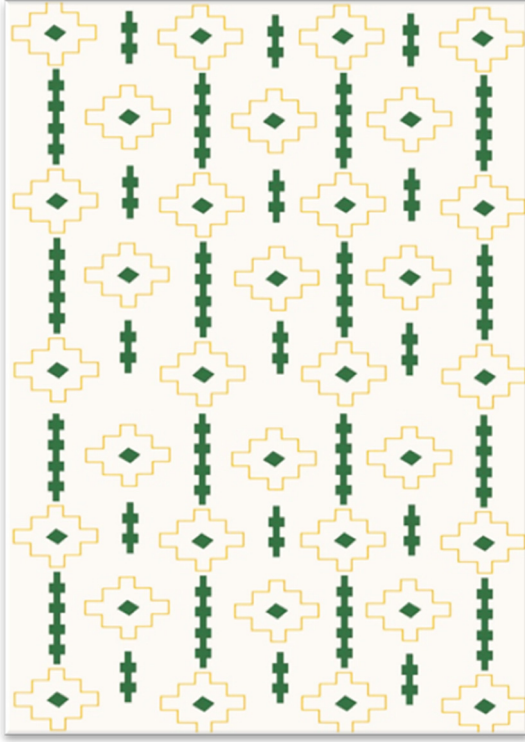
<p>1. Çalışma</p> <p>Mühür motifi</p> <p>Renk Varyantları</p>	
<p>2. Çalışma</p> <p>Demir kırat motifi</p> <p>Renk Varyantları</p>	

Tablo 3. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-2.

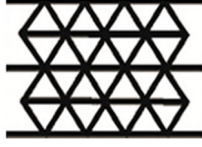

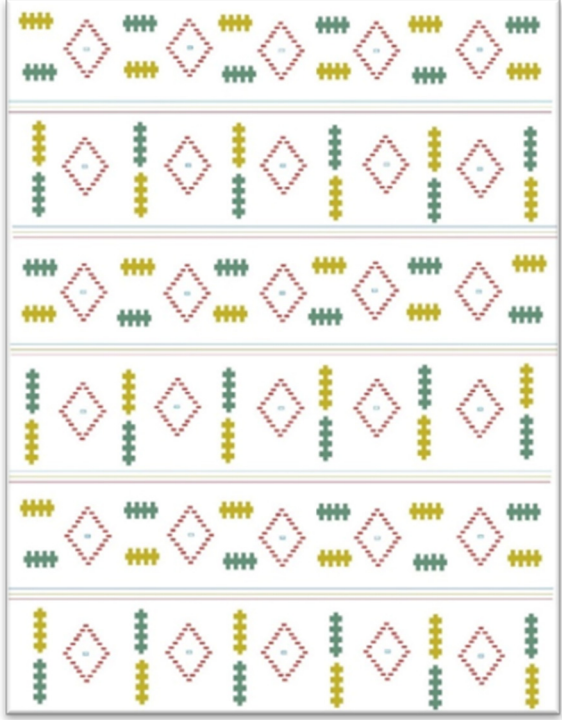
<p>3. Çalışma</p> <p>Zincir, baygın motifi</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk Varyantları</p>	
<p>4. Çalışma</p> <p>Ay yarım motifi</p> <p>Koyungözü motifi</p> <p>Renk Varyantları</p>	

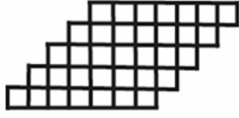
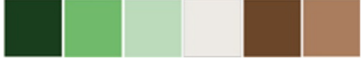
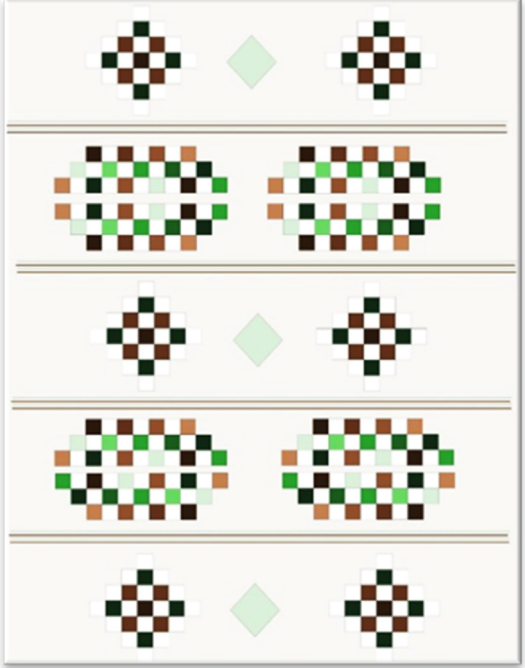

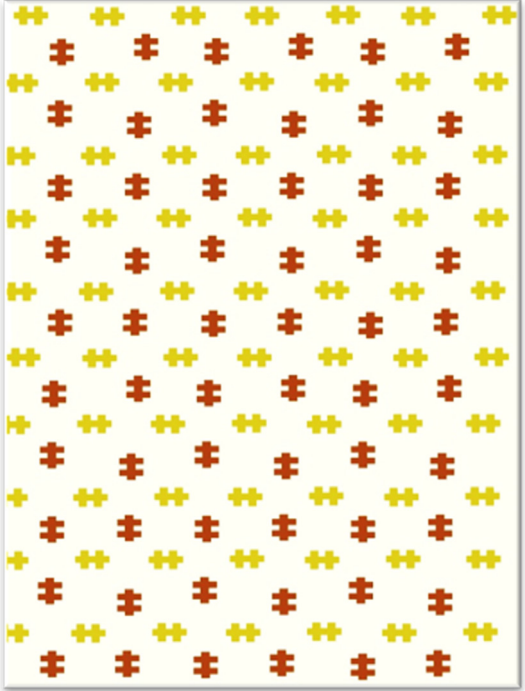
Tablo 4. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-3.

<p>5. alışma</p> <p>Zincir, baygın motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	
<p>6. alışma</p> <p>Zincir, baygın motifi</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	

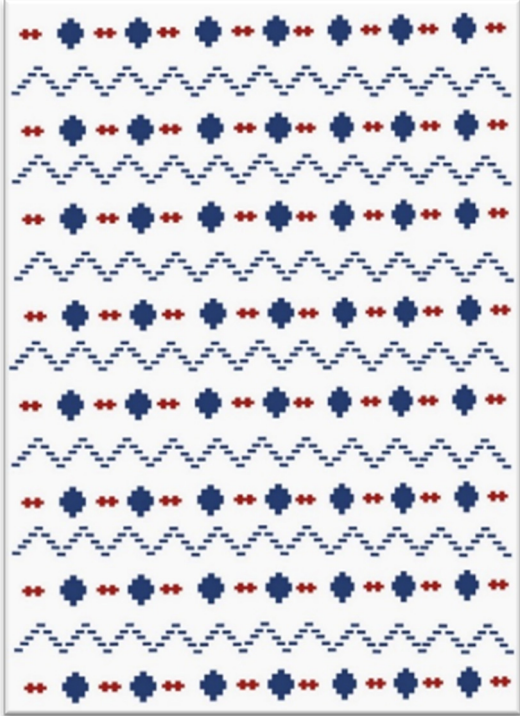
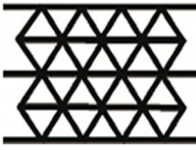

Tablo 5. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-4.

<p>7. Çalışma</p> <p>Mühür motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	
<p>8. Çalışma</p> <p>Zincir, baygın motifi</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	

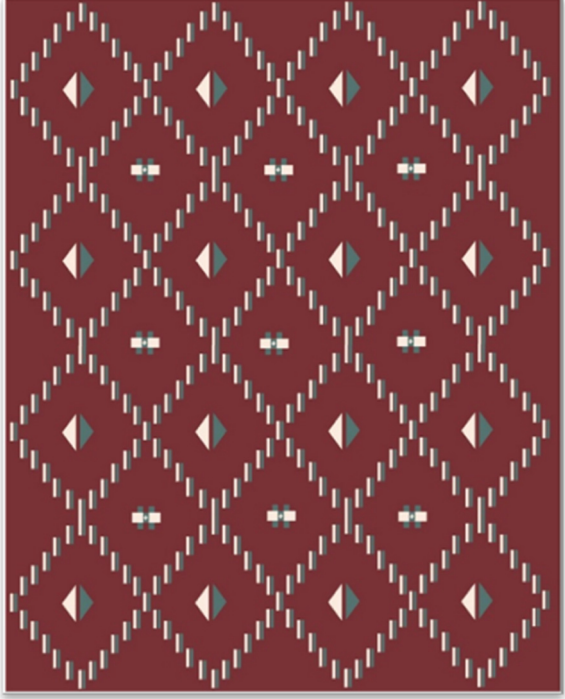

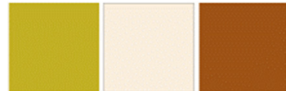
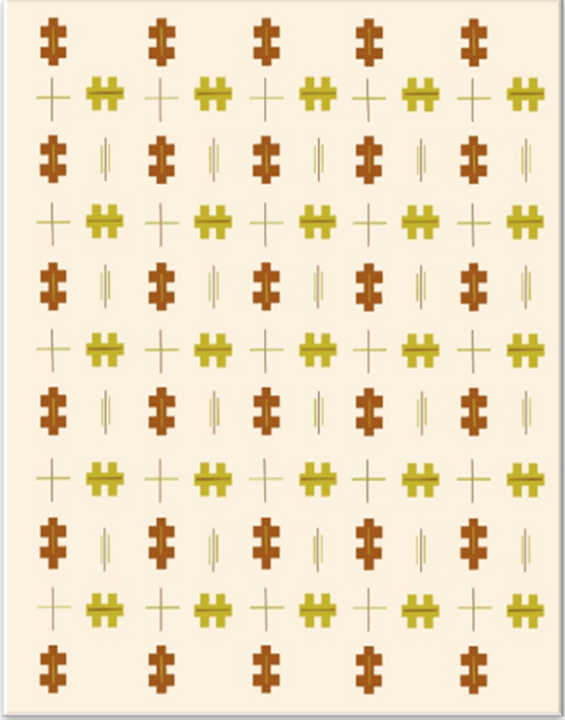
Tablo 6. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-5.

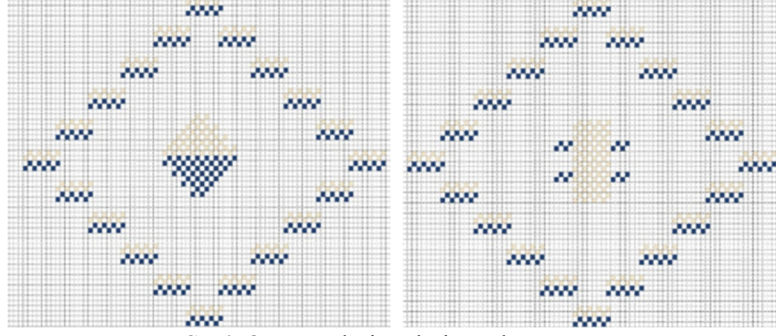
<p>9. Çalışma</p> <p>Gökkuşuğı motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	
<p>10. Çalışma</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	

Tablo 7. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-6.

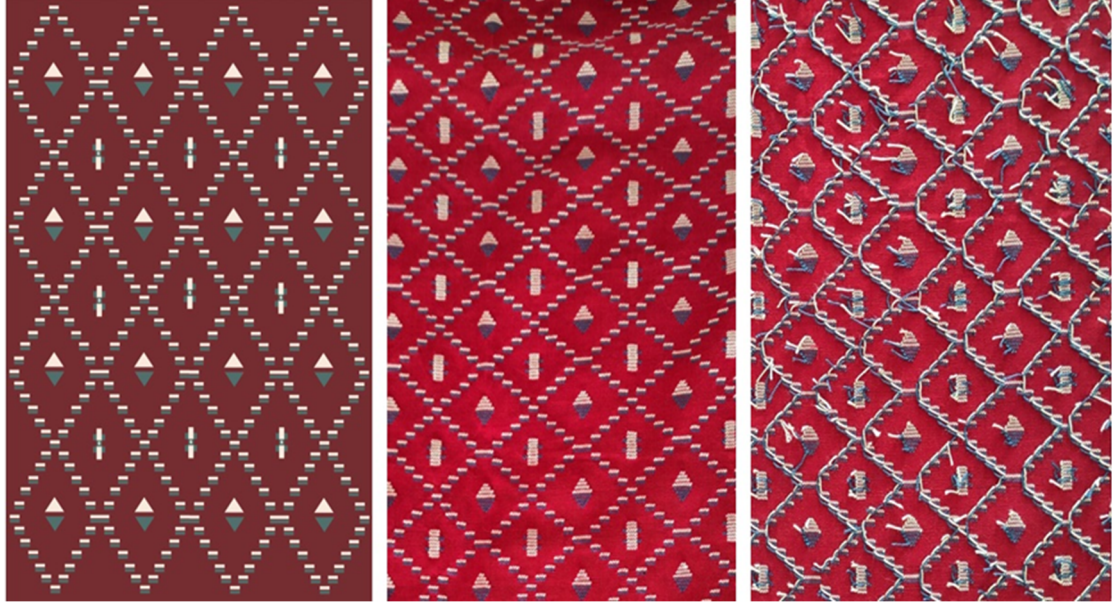
<p>11. Çalışma</p> <p>Ay yarım motifi</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	
<p>12. Çalışma</p> <p>Mühür motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	

Tablo 8. Yeniden susuz bezi kumaş tasarımları-7.

<p>13. Çalışma</p> <p>Zincir, baygın motifi</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	
<p>14. Çalışma</p> <p>Tarak dişi motifi</p> <p>Renk varyantları</p>	

şekil 8. Desenlerin takviye atkı raporu.

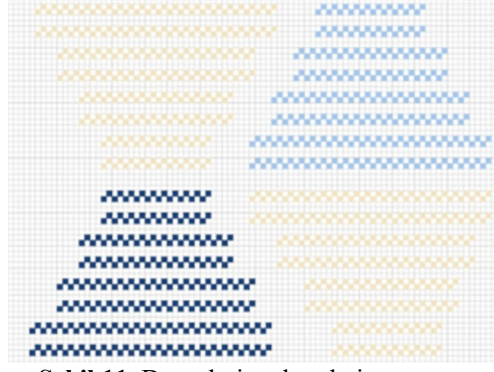

şekil 9. Tasarlanan kumaş ve dokunan kumaşın ön – arka yzüzü.

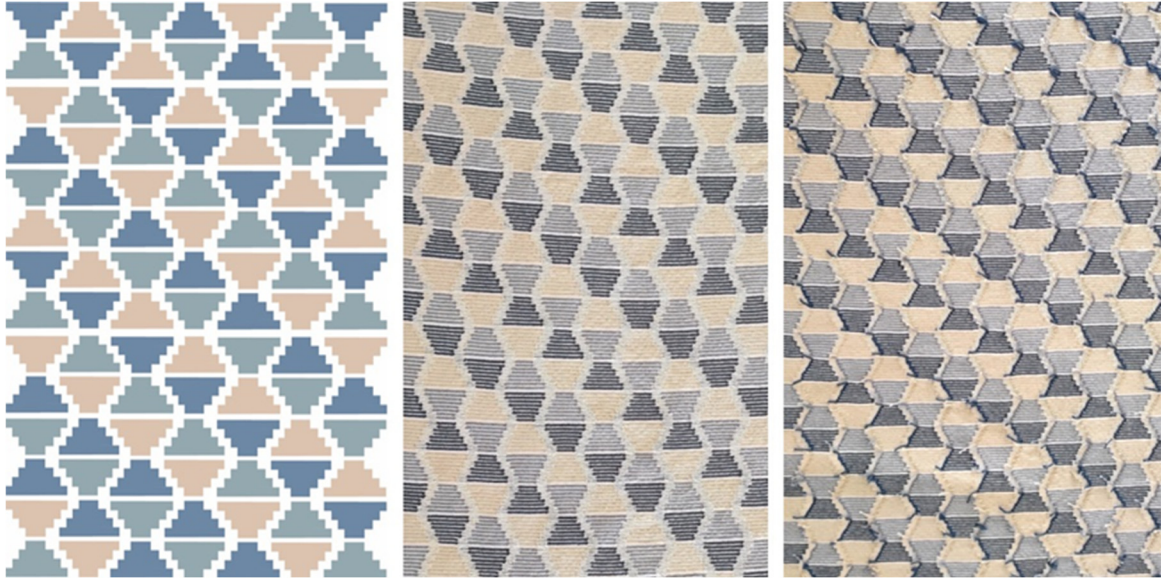
Kumaş tasarımımda susuz bezinin geleneksel motiflerinden olan zincir, baygın ve tarak dişi motiflerinden esinlenerek bir çalışma yapılmıştır (şekil 9). Zeminde kırmızı renkte pamuk 50/2 numaralı çözümlü iplikleri kullanılmıştır. Atkı ipleri için soft tonlarda indigo ve vizon renkte kombinasyon yapılmıştır. Dokuma işlemi Bezayağı dokuma tekniği kullanılarak ahşap kamçılı, mekikli ve iki çerçevesiz tezgâhta gerçekteştirilmiştir (şekil 10). Dokuma yzüzündeki desenler renkli atkı ipleri ile atkı takviyesi tekniğiyle dokunmuştur (şekil 8). Kumaş eni 1.50 cm olarak dokuma yapılmıştır.

şekil 10. Dokuma işlemi.

Şekil 11. Desenlerin atkı takviye raporu.

Şekil 12. Tasarlanan kumaş ve dokunan kumaşın ön – arka yüzü.

Kumaş tasarımı aşamasında Susuz bezinin geleneksel motiflerinden olan mühür motifinin etkisiyle bir çalışma yapılmıştır (Şekil 12). Zeminde beyaz renkte pamuk 40/2 numaralı çözü iplikleri kullanılmıştır. Atkı ipleri için indigo, antrasit ve vizon tonlarında bir kombinasyon çalışması yapılmıştır. Çalışmadaki mühür motifleri diyagonal bir şekilde birbirlerini takip ederek desen oluşturmaktadır. Desenler renkli atkı ipleri ile atkı takviyesi tekniğiyle dokunmuştur (Şekil 11). Dokuma işlemi Bezayağı dokuma tekniği kullanılarak ahşap kamçılı, mekikli ve iki çerçeveseli tezgâhta gerçekteştirilmiştir (Şekil 13). Kumaş eni 1.50 cm kumaş olarak dokunmuştur.

Şekil 13. Dokuma işlemi.

Şekil 14. Dokunan kumaşlardan yapılan giysi alışması.

Şekil 15. Giysi cırt alışmaları.

Susuz bezi motifleriyle oluşturulan ve dokunan desenli ve düz kumaşlardan kadın giysisi tasarlanmıştır. Tasarlanan giysi iki ayrı parçadan oluşmaktadır. st kısımdaki n roba, arka roba, yaka ve omuz bölümü bütün halinde seyyar bir parçadır ve dokunan desenli kumaştan dikilmiştir. Alt beden de kendi içinde bir bütün olup n ortasındaki kup hariç dokunan düz renk kumaştan dikilmiştir (Şekil 14). Bu giysi tasarımı sürdürülebilirlik kavramını destekler nitelikte iki amaçlı kullanım özelliği sağlamaktadır. st bedenle alt bedenin birbirine bağlantısı cırtlar yardımıyla yapılmaktadır. Cırtlar birleştiğinde tek bir giysi görüntüsü elde edilmiştir. Yaka u kısmında da kapanma durumu yine cırt yardımıyla sağlanmıştır (Şekil 15). Fermuar alışması sol yan bedene yapılmıştır. Açıkta kalan göğüs st kısımları ve kol oyuntuları pervazlama tekniğiyle temizlenmiştir. Modelin bedene tam oturması için n ve arka bedende pensler kullanılmıştır. Tüm desenli kumaştan çalışılan bölümler, daha tok bir grnm elde etmek amaçlı telalanmıştır. Etek ucu, paa telası denilen dikişin gözükmemesi istenilen durumlarda kullanılan bir malzemeyle yapıştırılarak katlanmıştır.

şekil 16. Dokunan kumaşlardan yapılan giysi alışması.

Susuz bezinin tarak dişi ve zincir-baygın motifleriyle oluşturulan ve dokunan kırmızı zeminli desenli kumaştan st aller parçası çalışılmıştır. Modelin iki farklı kullanımı bu st parça sayesinde sağlanmaktadır. Bu parçanın n yüzü desenli, arka yüzü düz olarak çalışılıp, iki yüzü de tok durması istenildiğinden telalanmıştır (şekil 16). Üstteki seyyar parça ve bedene denk gelen yerlerde cırt çalışması yapılarak tak çıkar mantığı uygulanmıştır. Asimetrik olan bu giysinin bedene oturtulabilmesi için göğüs ve bel pensleri kullanılmıştır. Fermuar alışması arka ortasında olup, yaka ve kol atında kalan kısım pervazlama tekniğiyle temizlenmiştir. Etek ucuna doğru an şeklinde rahat bir form uygulanmıştır. Etek ucu ve kol ağzı, paa telası denilen dikişin gözükmemesi istenilen durumlarda kullanılan bir malzemeyle yapıştırılarak katlanmıştır.

şekil 17. Modelin kol alışması.

Kol çalışmasında; omuzdan aşağı İspanyol inen bir form yapılmıştır. Kol ortasından 10 cm kadar dikilerek, kalan kısım kesikli çalışılmıştır. Kol ortasından kol ağzına kadar inen desenli ayrı bir parça omuzdan tutturularak, otantik bir görünüm elde edilmiştir. Kol ortasındaki bu parça telalanarak tok durması sağlanmıştır (şekil 17).

Şekil 18. Dokunan kumaşlardan yapılan giysi çalışması.

Giysi üzerinde cırt çalışmasının geldiği noktaları gizlemek amacı ile omuzdan arka ortaya kadar uzanan ayrı bir parça çalışılmıştır. Bu parça küçük boy cırt cırtlara belli aralıklarda bedene tutturulmuştur (Şekil 18). Giysi bu sayede iki amaçlı kullanıma uygun hale getirilmiştir. Seyyar parçanın giysi üzerine takılacağı noktada, bu omuzdan gelen parça beden içine sokularak gizlenmektedir.

4. Sonuç

Dokumacılık sanatı tarihsel süreç içerisinde varlığını korumaya çalışan kültürel bir miras olmakla birlikte toplumların kültürel birikimini gelecek kuşaklara aktaran bir köprü niteliğini de oluşturmaktadır. Binlerce yıllık dokuma geleneği içerisinde, dokumalar incelendiğinde her bir dokumanın el emeğine dayalı olarak üretildiği ve varlığını sürdürmek için mücadele verdiği görülmektedir. Bu kültürel aktarımın gelecek kuşaklara ulaşabilmesi amaçlı yapılan dokuma çalışmalarının belgelenecek tescillenmesi gerekmektedir. Bu amaçla Vezirköprü Belediyesi 23.12.2019 tarihinde Susuz bezi dokumasını tescil ettirerek mahreç işareti almıştır.

Günümüzdeki hızlı tüketim, hızlı moda, trendlere ayak uyma çabası doğal çevreyi olumsuz etkilemekte ve ekonomik, ekolojik ve sosyal problemler oluşturmaktadır. Tekstil ve moda dünyası için kurtarıcı nitelikteki 'sürdürülebilirlik' kavramı doğal kaynakların kullanımı, doğal lif ve maddelerin üretilmesi açısından destekleyici konumdadır. Günümüzde birçok büyük firma sürdürülebilir üretim yöntemleriyle hızlı tüketimi asgariye indirmeyi ve doğal dengeyi sağlamayı amaçlamaktadır. Bu amaca hitaben proje aşamasında, Susuz bezinin orijinal esintisinden faydalanılarak, sürdürülebilirliği destekler nitelikte çalışmalar yapılmıştır. Bu anlamda geliştirilen proje, yeni kullanım alanlarının açılmasına olanak sağlamakta ve özgün moda trendleri önerisi ile tekstil sektörü dizgesindeki gelişime uyum sağlamaktadır.

5. Yazar katkı beyanı

Bu çalışmada Sevim ARSLAN danışmanlık yapmış olup, makalenin başlığı, içeriğinin oluşturulması, literatür taraması, verilerin toplanması, makalenin yazımı, sonuç ve öneri kısımlarının oluşturulmasında Büşra KARAHASAN katkı sağlamıştır.

6. Etik kurul onayı ve çıkar çatışması beyanı

Bu makale için etik kurul izin alınmasına gerek yoktur. Makalede herhangi bir kişi/kurum ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

7. Kaynaklar

- [1] Özbel K. *El Sanatları II- Oya ve Oya Çeşitleri*. Ankara, Türkiye, C.H.P. Halk Evleri Bürosu, 1945.
- [2] Yılmaz A, Gül S. "Vezirköprü'de (Samsun) Tarihsel Koruma ve Halkın Koruma Çalışmalarına Yaklaşımı". *Studies of the Ottoman Domain*, 5(8), 1-28, 2015.

- [3] Kıvrak B. *Vezirköprü'de El Sanatları*. Editörler: Yılmaz C. Vezirköprü Araştırmaları, 457-467, Samsun, Türkiye, Vezirköprü Belediyesi Kültür Yayınları, 2014.
- [4] Yılmaz C. *Vezirköprü Araştırmaları*. Samsun, Türkiye, Vezirköprü Belediyesi Kültür Yayınları, 2014.
- [5] Aytaç Ç. *El Dokumacılığı: Orta Dereceli Kız Teknik Öğretim Okulları Temel Ders Kitabı*. İstanbul, Türkiye, Milli Eğitim Basımevi, 1982.
- [6] Vezirköprü Halk Eğitim Merkezi dokuma usta öğreticisi, Aslı Acar (Kaynak kişi).
- [7] Gül S. Vezirköprü Yöresinin Kültür Turizmi. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye, 2015.
- [8] TDK. "Türk Dil Kurumu Sözlükleri". <https://sozluk.gov.tr/> (10.10.2022).
- [9] Gürcüm BH, Yüksel C. "Moda sektörünün "Yavaşlatan" Eğilim: Eko Moda ve Moda'da Sürdürülebilirlik". *1. Uluslararası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu*, Antalya, Türkiye, 8-10 Ekim 2012.
- [10] Kipoz Ş. *Sürdürülebilir Moda*. 1. baskı. İstanbul, Türkiye, Yeni İnsan Yayınevi, 2015.